

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора Навчально-
наукового центру «Інститут біології та медицини»
з науко-педагогічної роботи
Юлія ПИСЬМЕННА
_____ 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань **Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»**

Спеціальність **НЗ Садово-паркове господарство**
Освітній рівень **Перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Ландшафтний дизайн та озеленення**
Вид дисципліни **Обов'язкова**

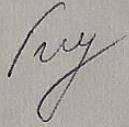
Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2026/2027</u>
Семестр	<u>5</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Мирослав Бугров**, PhD з філософії, асистент кафедри філософії та методології науки

Пролонговано: на 20 /20 н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
на 20 /20 н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.

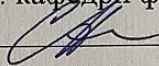
КИЇВ – 2026

Розробники: **Мирослав Бугров**, PhD з філософії, асистент кафедри філософії та методології науки

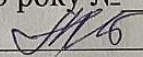
Затверджено 19 червня 2026 р.

Зав. кафедри філософії та методології науки

 (Сергій ПЕТРУЩЕНКОВ)

Протокол № 1 від «31» серпня 2026 р.

Схвалено науково - методичною комісією навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини»

Протокол від «23» 06 2026 року № 9
Голова науково-методичної комісії (Тетяна ШЕВЧЕНКО)

«23» 06 2026 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни: світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня освіти фахівців та актуалізація національної свідомості майбутньої еліти країни, забезпечення засвоєння специфіки загальнокультурного та філософського осягнення дійсності, ознайомлення із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм сучасного мислення, оволодіння методологією пізнання та практичної діяльності.

2. Вимоги до вивчення навчальної дисципліни.

До початку вивчення цього курсу студенти мають

- **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу, що базуються на знаннях шкільної програми дисциплін «Історія», «Людина і світ», «Художня культура», «Етика», та засвоєні університетських дисциплін «Вступ до університетських студій», «Українська та зарубіжна культура».
- **вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ світу й культури, розуміти сутність суспільних проблем;
- **володіти** елементарними навичками сприйняття та аналізу інформації; критичного ставлення стосовно політичних, економічних, культурних подій та явищ.

3. Анотація. Дисципліна «Філософія» належить до обов'язкових компонентів для студентів першого (бакалаврського) рівня Київського національного університету імені Тараса Шевченка. На ОП «Системний аналіз» дисципліна викладається у 5 семестрі в розмірі 4 кредитів ECTS. Навчальна дисципліна «Філософія» дає можливість долучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ та людину як його невід'ємну складову, розвинути критичне мислення, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства. Філософія для майбутніх фахівців з університетською освітою – це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння фундаментальних, загальноосвітніх, гуманітарних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності та формування громадянські самосвідомості.

4. Завдання (навчальні цілі) – навчити студентів самостійно орієнтуватись в палітрі філософських напрямків, течій і шкіл; сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, включаючи дослідження граничних засад, найбільш загальних і глибоких ідей і принципів, які людина повинна використати в своєму житті та діяльності, в розумінні дійсності та ставленні до неї.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:
загальні:

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, захищати Україну, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства не основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 3. Здатність цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Місце і роль філософії в суспільстві, її основні функції та задачі	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	8
1.2	Основні шляхи (способи) філософування	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	8
1.3	Понятійний апарат філософського знання	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, експрес-опитування, іспит	8
1.4	Специфіку методології пізнавального і ціннісного освоєння людиною дійсності	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, експрес-опитування, письмова контрольна	8

			робота, іспит	
1.5	Основні філософські проблеми (буття, матерія, свідомість, людина, суспільство, природа, практика, пізнання, цінності тощо) та специфіку їх трактування в різних філософських школах	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійного дослідження, експрес-опитування, письмова контрольна робота, іспит	8
	Вміти:			
2.1	Порівнювати світоглядні парадигми, ідеологічні і релігійні конструкції, концепції, виділяти їх сильні і слабкі сторони;	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту, іспит	10
2.2	Оперувати понятійним апаратом філософії, розвивати абстрактне мислення	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, експрес-опитування, іспит	10
2.3	Обґрунтовувати і відстоювати власну світоглядну і життєву позиції, виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту, іспит	10
2.4	Застосовувати отримані знання при аналізі і оцінці суспільних процесів та явищ	Семінар, самостійна робота	Презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту, письмова контрольна робота	10
	Комунікація:			
3.1	Вести полеміку стосовно філософських питань на основі володіння	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, аналіз	5

	категоріально-поняттєвим апаратом філософії.		філософського тексту	
3.2	Презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту	5
	Автономність та відповідальність:			
4.1	Самостійно шукати та критично опрацьовувати інформацію з різних джерел	Самостійна робота	Презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту, письмова контрольна робота	5
4.2	Вирішувати самостійно комплексні завдання, що поставлені в індивідуальних роботах перед студентом	Семінари, самостійна робота	Аналіз філософського тексту, дискусії, презентація самостійного дослідження.	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
ПРН 1. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму.	+	+	+	+	+		+	+	+		+		+	+
ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.		+			+				+			+		+

ПРН 3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.		+	+	+		+	+	+			+		+	
---	--	---	---	---	--	---	---	---	--	--	---	--	---	--

7. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання 1.1-1.5**), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.4**); (**комунікація 3.1-3.2**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.2**), що складає 60% загальної оцінки.

7.1 Оцінювання семестрової роботи:

1. Усна доповідь, презентація, доповнення та участь в дискусіях на семінарах, експрес-опитування: РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1 – 26 / 40 балів

2. Самостійна робота (есе): РН 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 6/10 балів

3. Підсумкова контрольна робота: РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.4. 4.1 – 6/10 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни.

Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, презентації, доповнення та участь в дискусіях на семінарах, експрес-опитування), 2) самостійну роботу, 3) підсумкову контрольну роботу. Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

в максимальному вимірі 60 балів

в мінімальному вимірі 36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3 – 24/40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з тесту, який оцінюється за шкалою у 30 балів та одного відкритого питання (есе), що оцінюється у 10 балів; в загальному підсумку це дає 40 балів за іспит.

Студент **не допускається** до іспиту, якщо під час семестру набрав **менше, ніж 36 балів**.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни **оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів**. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни»

переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

Оцінювання передбачає нульову толерантність до будь-яких проявів академічної недоброчесності.

7.2 Організація оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Усна відповідь	Протягом семестру	«2» x 6 = 12	«4» x 6 = 24
Доповнення, участь в дискусіях, експрес- опитування,	Протягом семестру	«1» x 2 = 2	«2» x 2 = 4
		«2» x 3 = 6	«2» x 3 = 6
		«2» x 2 = 4	«3» x 2 = 6
Самостійна робота	Есе або проєкт з обраної теми	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
Підсумкова контрольна робота		«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
*у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 60% від семестрової кількості балів			

Критерії оцінювання:

· Усна відповідь (презентація):

4 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, першоджерела, презентації.

3 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в

основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, першоджерела. Має у відповіді суттєві неточності.

· **Доповнення / дискусія:**

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми.

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

· **Самостійна робота:**

10-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, апелює до поглядів відомих філософів, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи.

8-7 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність в письмовій роботі. Допускаються несуттєві неточності.

6-5 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

4-1 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі.

· **Підсумкова письмова контрольна робота:**

10-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність письмової роботи

8-7 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

6-1 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі.

· **Іспит** виконується у письмовому вигляді з елементами тестування та відкритого (есейного) питання та оцінюється у 40 балів.

Закриті питання оцінюються у 30 балів, відкрите (есейне) питання оцінюється у 10 балів.

Оцінювання відкритого питання тесту:

10-8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, спирається на погляди відомих філософів, правильно

інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, власну позицію.

7-5 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє достатній рівень самостійності. Допускаються несуттєві неточності

4-1 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдання.

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Політика щодо використання генеративного штучного інтелекту в межах навчальної дисципліни:

З метою підтримки навчання із застосуванням сучасних цифрових інструментів за умови збереження самостійної інтелектуальної праці здобувача для виконання оцінюваних навчальних завдань в межах освітнього компоненту установлено рівень дозволу 2 (обмежено дозволене використання генеративного штучного інтелекту) відповідно до «Положення про використання штучного інтелекту при реалізації освітніх програм у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (введено в дію наказом ректора №164-32 від 05.03.2026).

Дозволено: генерування ідей щодо вибору напрямів, методів, методик, засобів дослідження, структури тексту та варіантів формулювань; перефразування та стилістичне вдосконалення власного тексту; використання штучного інтелекту для отримання рекомендацій, пояснень або варіантів рішень без прямого копіювання результатів генерації до підсумкової роботи без авторської адаптації.

Заборонено: включення до роботи згенерованих фрагментів без критичної перевірки та адаптації; використання інструментів, що формують узагальнений або згенерований текстовий результат на основі вебджерел, без його самостійної інтерпретації та належного зазначення способу використання; передання до систем штучного інтелекту персональних даних, конфіденційної або службової інформації без належних правових підстав.

Обов'язковим є декларування використання генеративного штучного інтелекту (зазначення факту, мети та меж застосування) в роботах, що подаються для оцінювання.

Роботи, що містять дозволені елементи, створені із застосуванням штучного інтелекту, оцінюються на загальних підставах відповідно до наведених вище критеріїв.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1.	Що таке філософія або Вступ до філософії, загальні уявлення про філософію і філософствування.	2	2	6
2.	Філософія в її історії.	4	10	8
3.	Проблема буття у філософії.	2	2	6
4.	Проблема свідомості. Комунікації, мова, штучний інтелект.	2	4	6
5.	Людина як філософська проблема.	1	2	6
5.	Соціальний світ людини. Культура та ідентичність.	1	4	8
6.	Пізнання, знання та істина. Наука як соціокультурний та пізнавальний феномен.	2	4	8
7.	<i>Підсумкова контрольна робота</i>		2	10
8.	<i>Самостійна робота</i>			15
	ВСЬОГО	14	30	73

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 14 год.

Семінари – 30 год.

Консультація – 3 год.

Самостійна робота – 73 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Філософія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. Л.В.Губерського. Харків: Фоліо, 2018.
2. Марія Фюрст, Юрген Тринкс. Філософія. К.: Дух і літера, 2018.
3. Філософія: хрестоматія : для бакалаврів фіз.-мат. та природн. спеціальностей. У 2 т. Т.1. Філософська пропедевтика / авт.-упоряд. І.С.Добронравова, О.В.Руденко, О.В.Комар та ін.; заг. ред. І.С.Добронравова, О.В.Руденко. 2-ге вид., дол. К.: ВПЦ «Київський університет», 2020.
4. Філософія: хрестоматія : для бакалаврів фіз.-мат. та природн. спеціальностей. У 2 т. Т.2. Теоретична та практична філософія / авт.-упоряд. І.С.Добронравова, О.В.Руденко, О.В.Комар та ін.; заг. ред. І.С.Добронравова, О.В.Руденко. 2-ге вид., дол. К.: ВПЦ «Київський університет», 2020.
5. Петрушенко В.Л. Філософія (вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії). Львів, В-во: Львівська політехніка, 2019.

6. Ворбертон, Найджел. Коротка історія філософії. Пер. з англ. Київ: Наш Формат, 2023.
7. Кунцман П., Буркард Ф.-П., Відман Ф. Філософія: dtv-Atlas: Пер. з 10-го нім. вид. / Худож. Аксель Вайс; Наук. ред. пер. В.П. Розумний. К.: Знання-Прес, 2002.
8. Лютий, Тарас. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). Київ: Темпора, 2021.

Додаткова:

- Августин. Сповідь. Свідчадо. 2021.
- Аквінський Т. Коментарі до Арістотелевой «Політики». К.: Основи. 2003.
- Арендт Г. Джерела тоталітаризму / пер. В. Верлока, Д. Горчаков. 2-ге вид. К.: Дух і Літера, 2005.
- Арістотель Нікомахова етика. К., 2002.
- Арістотель.. Метафізика (фрагменти)/ Читанка з філософії. К.: Довіра, 1992. Т.1: Філософія стародавнього світу. С. 149-164.
- Боецій. Розрада від філософії. Нон-фікшен. 2024.
- Больнов О.Ф. Філософська антропологія та її методичні принципи / Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навч.посібник / Упорядники В.В.Лях, В.С.Пазенок. – Київ: Ваклер, 1996.
- Бостром Н. Суперінтелект. Стратегії і небезпеки розвитку розумних машин. Наш формат. 2020.
- Вітгенштайн Л. Tractatus Logiko-Philosophicus. Філософські дослідження. Київ: Основи, 1995. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/vitgen.html>
- Гадамер Г.-Г. Істина і метод. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/gadamer.html>
- Гайдеггер М. Шлях до мови // Дорогою до мови. Л.: Литопис, 2007.
- Гегель. Г. В.Ф. Феноменологія духу. К.: Основи, 2004.
- Гоббс Т. Левіафан. К.: Дух і Літера, 2000.
- Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія// Філософська думка, 2002. №3. С134-149.
- Декарт Р. Метафізичні розмисли. К.: Юніверс, 2000.
- Декарт Р. Міркування про метод. К.: Тандем, 2001.
- Джексон Ф. Чого не знала Мері? / <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Djekson.html>
- Дільтей В. Виникнення герменевтики // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. К., 1996. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/diltej.html>
- Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей: у 5 т. / За ред. Барбари Кассен; наук. ред. укр. видання Костянтин Сігов. – Київ: Дух і Літера, 2009-2024.
- Камю А. Міф про Сізіфа. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3221&page=6>
- Кант І. Відповідь на запитання Що таке Просвітництво? // Мислителі німецького Романтизму. Івано-Франківськ, 2003. С. 158-161.
- Кант І. Критика чистого розуму. К.: Юніверс, 2000.
- Крічлі С. Вступ до континентальної філософії/ Пер. з англ. Вадима Менжуліна. - Київ: ТОВ "Стилос", 2008.
- Леві-Строс К. Структурна антропологія. К., 1997.

- Ліотар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну/ Філософська і соціологічна думка Вип. 5-6, 1995. С. 15-38
- Лок Д. Два трактати про правління. К.: Наш формат, 2020.
- Мак`явеллі Н. Державець. <https://knigogo.com.ua/knigi/derzhavets/>
- Найем, Маріам. Як вдихнути вільно? Посібник з деколонізації / Наук. ред. Р. Мокрик. К. : Лабораторія, 2025.
- Ніцше Ф. Так казав Заратустра. К., 1993.
- Ортега-і-Гассет Хосе. Кант. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3818>
- Після філософії: кінець чи трансформація? Рорті , Ліотар , Фуко, Деррида, Девідсон, Дамміт, Патнем, Апель, Габермас, Гадамер, Рикьор, Макінтайр, Блуменбера, Тейлор/ Переклад за редакцією В. В. Ляха. К.: Четверта хвиля. 2000.
- Платон. Бенкет. Л.: Вид. УКУ, 2018.
- Платон. Діалоги. К.: "Основи", 1995.
- Рікер П. Про інтерпретацію https://shron1.chtyvo.org.ua/Riceur_Paul/Pro_interpretatsiu.pdf?
- Роттердамський Е. Похвала Глупоті...
https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3963#google_vignette
- Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду. К., 2001.
- Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. К., 2001.
- Сендел, Майкл. Справедливість. Як чинити правильно / Пер. з англ. В. Залозецького. К. : Контур, 2026.
- Тейлор, Чарльз. Джерела себе: творення новочасної ідентичності / Пер. з англ.; заг. ред. пер. А. Васильченко. К. : Дух і Літера, 2005.
- Фіхте Й.Г. Промови до німецької нації // Мислителі німецького Романтизму. ІваноФранківськ. Вид-во "Лілея-НВ", 2003. С. 110-134.
- Фройд З. Вступ до психоаналізу. https://lib.in.ua/138480-vstup-do-psyhoanalizu-vyd-1998#google_vignette
- Фром Е. Втеча від свободи. Харків: КДС, 2019.
- Х'юмер, Майкл. Знання. Реальність. Цінність: Вступ до аналітичної філософії майже для всіх. Пер. з англ. Київ: Дух і Літера, 2024.
- Чалмерс Д. Аргумент 1: Логічна можливість зомбі. Філософська думка, 2015. №5.С. 60-67. <http://journal.philosophy.ua/article/argument-1-logichna>
- Шелер М. Сутність моральної особистості / Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники В.В.Лях, В.С.Пазенок. К.: Ваклер , 1996.
- Шинкарук В.І. Світогляд і філософія. Вибрані твори : в 3 т. / В. І. Шинкарук. Київ : Український центр духовної культури, 2003 - 2004.
- Юнг К.Г. Архетипи колективного несвідомого (фрагменти). https://books.google.com.ua/books/about/%D0%90%D1%80%D1%85%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%B8%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5.html?id=cyHTDwAAQBAJ&redir_esc=y
- Ясперс К. Осьова епоха // «І». Л., 1990. №3.

Інформаційні ресурси

- <http://www.philsci.univ.kiev.ua/> – Сайт кафедри філософії та методології науки:
- <https://www.filosof.com.ua> – Сайт Інститут філософії імені Г.С. Сковороди.
- <http://plato.stanford.edu/> – Філософська енциклопедія Стенфордського університету (англійською мовою).

<http://www.utm.edu/research/iep/> – Філософська енциклопедія (англ.мовою)